

تورک بوردی

Yel: 1 Say: 10 22 Mart 1328

تورکلوک فاندسته جالشیر اون بش گوندده بر جیقار

ن(ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه
 بیتیه ۰۰ [ت،ا،س]ایه بیتیه بیتیه بیتیه بیتیه

15. ning kücin küstünin coyın yalı[nın] ۰۰ qutın

ن(ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه
 بیتیه (۱) بیتیه بیتیه بیتیه بیتیه

16. qıvın körüp artuqraq qorqtılar ۰۰ ünlärin

ن(ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه (ت،ا،س)ایه
 بیتیه بیتیه بیتیه بیتیه بیتیه

17. ösürüp ilig bağ—kä incä tip

ن(ت،ا،س)ایه :

بیتیه ۰۰

18. tidilär ۰۰

— بیتیه . —

تورک عالمی

— ۳ —

صوک مقاله مزده اسلامیت جریانی طرفدارلرینک ، قومیتک غایت طبیعی
 ومشروع برعامل اولدیغنی قبول واعتراف ایتیه به مجبور اولدقلرینی بیان ایتشدک ؛
 فقط عین مقالهنک نهایتده شوجهله یی ده یازمیشدق : « بوراده اونلر (یعنی
 اسلامیت جریانی طرفدارلری) جانبندن بر سؤال ایراد ایدیله بیلیرکه غایت مهم
 وغایت محقدر ؛ اوسؤال ایسه شودر : « یا قومیت جریانی وجنسیت حسیاتی

(۱) « قوت » ، (مبارک) ، (سعادت) معناسنه حالا مستعملدر ؛ « قیو » ده
 آناتولی ایچریلرند (چالم) ، (عظمت) یرینه بوکون بیله قوللانلمدهدر (ص) .

دینه، اسلامیت قارشى بر شکل ضدیت آیرسه ؟ » . شوسؤاله ویره جکمز جوانی بو کونه تعلیق ایتشدک .

ایشته شیمدی مذکور سؤاله جواب ویریورز . فقط سرد ایده جکمز مطالعه لک ایجه واطرافلیجه آکلاشیلماسی ایچون اولا قومیت نه اولدینی تعین ایدلم . غایت مبهم وعین زمانده غایت شمولی اولان شوکله بر کره آکلاشیلیدی بر چوق سوء تفهیم قولا یلقه ازاله ایدیه بیلیر .

بزجه « قومیت » کله سنک افاده ایتدیکی معنای اک بسیط واک کوزهل بر طرزده فرانسه حکیم و محرر مشهوری نه رنست رنهان « قومیت نه در ؟ » رساله مشهور سنده بیان ایتشد . [۱]

مشارایه دیورکه : « قومیت انسانک ایلک دفعه آنه قوجاغنده ایشتمش اولدینی نی لر دن ، ایلک دفعه دلی آچیله رق سهویله مش اولدینی هجالدن ، او اوزون اوزون آیلرجه هجالیه رک تلفظنه موفق اولامادینی کله لر دن ، دادیلر دن ، دمه لر دن ، اختیار بابا و آنه لر دن بر تلاش متیج ایله دیکله مش ، او کره مش اولدینی دعالر دن ، افسانه لر دن ، ایلک کره دیزچوکه رک ایتش اولدینی دعالر دن ، آتشین بر انتظار ایله بکله به رک کیرمش اولدینی بایراملر دن ، مربوط اولدینی محیطه مخصوص عادات واعتیادادن ، ایچنده بویومش اولدینی سواقا لر دن ، اوینامش اولدینی اوینولر دن ، صیره لر ی اوزرنده سورونمش بولیدینی مکتبلر دن ، محیطک اراه ایتش اولدینی لوحه لر دن وشو لوحه لرک دماغک اوزرینه بیراقش اولدینی ایزلر دن ، اجدادینک کچیرمش اولدینی تاریخدن ، کنیدیسنی محیطده بولونان باشقه انسانلره ربط ایدن مادی ومعنوی علاقه لر دن » تحصیل ایدر .

ا کر شو تعریف خلاصه ایدیلیرسه دینیه بیلیر که قومیتک اساس عاملاری شوندن عبارتدر : برنجیسی لسان ، ایکنجیسی دین ، عادت وعقیده لر ، اوچنجیسی مشترک تاریخ ، مشترک وطن ومشترک مقدرات .

دیمک که دین قومیتک اک مهم اساسلر ندر . بونک سنیلری غایت بسیط ، آچیق در . انسانلری یکدیگرینه ربط ایتک ایچون - بالخاصه ایام بدویتده -

دین اک بو یوک واک مؤثر بر عامل در ؛ و حتی لساندن صوکره بو یکانه بر عامل در .
 دنیاده یاشایان و بوکون قومیتجه اوج اعلایه وارمش اولان ملت لک کافه سی
 اولجه دین اوزرینه ، دینک وحدتی اوزرینه تشکیک ایتمشلردر . دین قومیت
 و ملت لک تشکیک و تأسسی ایچون عادتاً برمایه رولنی اوینایور ؛ حتی ملی لسانک ،
 ملی عادت لک ، عقیده لک ، ملی طرز دوشونجه نیک ، معیشتک تأسسی اوزرینه بیله
 دینک بو یوک و برنجی درجه ده تأثیری واردر . بوکون دین سز کورون فرانسز لک
 قومیت و ملت لری ، بر عنصر اولملری قاتولیک دینک تأثیری ایله وجود پذیر
 اولدینی هر دورلو شک و شبهه دن وارسته در . یونانیلردن باشلایه رق ژرمه نله
 قادار فرانسه اوزرنده یاشامقده اولان مختلف و متعدد قوملری بری برینه مزج
 ایدر لک بر عنصر واحد یان ایلک عامل شبهه یوق که قاتولیک دینی در . اوت !
 صوکره لری فرانسنز قومیت و ملت لک اکیال و فعالیتی ایچون دیگر بر چوق
 عامل لردنه تأثیر بخش اولمشلردر ؛ فقط قاتولیک لک بو یولده ایلک مایه در .

شیمدی کچلم تورکاره : تورکارک مقدراتی دور تاریخی به کچدکلرندن
 اعتباراً اسلامیتک مقدراتی ایله آیریلک به جق ، قیریلک به جق درجه ده مربوط در .
 بز بوراده قاره قوروم و باقیال دور لری و مدنیتی نظر دقته آسایورز . ذاتاً
 بونلردن بحث ایتک مشکلدیر . زیرا او دور لر مع التأسف هنوز اولک مجهولیت
 ایچنده صاقلانمقده در لکه آله بولونان محدود معلومات اوزرینه آنلره عاندقطنی
 بر نظریه نیک یورودیلک سی قابل دکلدر . یالکیز بر شی محقق و مسلم در : تاریخ
 بشریت تورکاری اک زیاده اسلام اوله رق طانییور . بز کندیمرده کندیمری
 باشقه صورتده تصور و تخیل ایدم میورز ، بز آسیای غربی به آتیلدیغمز کوندن
 بری کندیمری اسلام دیبه طانییورز . اولکی حیات بزجه اونودیلشدر .

اسلامیت تورکار ایچون بوتون معناسیله قومی ، جنسی بر دین رنگنی
 کسب ایتشدر . ذاتاً زمان اعتباریله ده بویله در : اسلامیت هنوز اون اوچنجی
 عصرینی اکیال ایدیور ؛ تورکار ایسه کندی لری نیک اون برنجی عصر اسلامیت لری
 اکیال ایدیور لر . تورکار قانجه یکیلر لک دکل ، غالبیت و فتوحات سایه سنده
 اسلامیتی قازانمشلردر ؛ هیچ بر اسلام قوماندانی کلوب ده تورکاری مغلوب

ايدەرك اسلاميتك قبولنە اجبارايتمەشدر: بالعكس توركر اقاوام و ممالك اسلاميه يني فتح ايتەكەنصوكرە كەندى ميل و آرزولريله اسلاميتى قبول ايتەشلەردر. تورك كەتەسەك ، قازان خان طرفەدن اسلاميتە ادخال ايدەلەيكي تاريخچە قبول ايدەلمش بر غلط مشهوردر ؛ قازان خاندەن دەها اول توركر اسلاميتە مشرف اولمقەدە ايدەلەر . قازان خان كەندىسى شو جريان عمومى يە قابىلەرق آكا يالكىز برىرك رسميت و يردى . قازان خان ساحە وجودە كەدەن بر چوق زمانلر اول تورك مخدراتى خلفاى عباسيە حرم سرائلرينە صوقيلەرق خليفەلر طوغوريورديلەر ؛ و خلفانك محافظەسى ايجون توركستانەن جلب ايدەلمش اولان تورك ييكيتلەرى مقر خلافتى آل سامانلرك ، آل طاهرلرك و سائرەك تهاجمەدن محافظە ايدەيورديلەر

آسيائى غربى يە و بناءً عليه خلافت اسلاميه خوزە حكمرانيسنە آتەلمش ايلك تورك قافلەسى محمود غزنوينك اطرافندە طوبالانەرق اسلاميتك انتشارى و توسيع دائرەسى ايجون تا هندستانە قدر كيتەدلەر و هندستانە اسلاميتى زوال نا پذير بر صورتە تأسيس ايتەدلەر . غزنويلردەن سوكرە سلجوقيلر دورەسى كەلدى . بونلر تجزى و انقراضە اوغرايەرق طوائف ملوك شكلى آلق حالندە بولسان خلافتە يگەدن بر متانت و رونق و يردەر . بر طرفەدن شرقە آسائش و حضورى اعادە ايدەرك وحدت اسلاميه يي تاييد ايتەدلەر ؛ ديكر طرفەدن دە غربەدە يعنى مصر . آسيائى صغرى دە اهل صليب سيلابنە قارشى چيقەرق قرنلرچە اسلاميتى مدافعە و محافظە مجادلەسى ايله اوغراشدەلەر ؛ بالاخرە سلجوقيلرى عثمانيلر استخلاف ايتدى كە ايكي مختلف نام آلتندە عين قوم ديمكدر .

غابت مهم و جالب دقت بروقە تاريخەدر كە توركر آسيائى و آفريقادە اسلاميتى مدافعە و محافظە ايتەديكلرى و شمال غربى يە دوغرى يوريبەرك اسلاميتى آوروپانك تا كوبە كينە صوقدقلىرى ائنادە آوروپانك ديكر اوچندە و توركلرك كيدە مەيە جكلىرى بر بردە يعنى اسپانيادە بولنان اسلاميت ، خريستيانلر طرفەدن تمامى ايله محال ايدەلدى . اودرچەدە كە بوكون اسلاميتەن شوقطەدە ايز و اثر بيله قالماشدر . . .

حاصلى نيك اوچيون سەلەك تاريخ اسلاميتك طوقوز يوز سەنەندە اسلاميتى

مدافعه ، محافظه ، صیانت و حمایت وظيفه‌سنى تورک قومى کىندى اوموزينه آلمشدر . آرتق بوقدر مدت برفکرى ، براصولى ، بردينى کىنديسنه ضايه خيال ايدينش بر قوم شوفکرى ، شواصولى ، شودينى کىندى قومى نامى ايله تسميه ايتمکه بلخ مابلغ حق قازانمش اولور . بويالکىز برحق دکل عين زماندهدم بروطيفه‌در : اسلاميت تورک ايچسون يالکىز بردين دکل عين زمانده قومى ، جنسى برديندر . اکر بوکون آلمانلر لوتهرانيزمه ، انکليزلر ، آنگليقانيزمه ، روسلر اورتودوقسلغه مى ، قومى دين ديهه بيليرلرسه تورکر اسلاميتى بيک قات حقلی اوله‌رق زياده قومى دين ديهه تلقي ايديه بيليرلر !

ديک که تورکرک ايچنده قوميت جرياننه قابيلمش اولانلر ايسته‌ر ايسته‌مز، چاروناچار قوميت نامنه بيله اسلاميت جريانى قبول ايتمه مجبوردرلر ؛ اسلاميتى بر رکن رکن قوميت عد ايديه جککدر .

قوميت يالکىز برفکر وميل مجرد حالنده قاله‌ماز ؛ بونک‌ده بر شکل تطبيقيسى واردرکه اصل قوميت جريانى‌ده شوو تطبيقاتدن عبارتدر . قوميت فکرى طاشيانلر بالطبع شئون حياتيه‌نک کافه‌سنه بررنک وروح قومى ويرمک ايسته‌يه جککدر ؛ فقط شورنک وروح قومى نکلوان وعواملنى نرودن آلاچکلردر ؛ بديهى درکه قومک کىنديسندن ؛ وبونک ايچون قومک لسانى ، تاريخى ، اجتماعى ، سياسى ؛ اقتصادى تشکيلات طبيعیه‌سنى ، عنعناتى ، عوام ادبياتى ، عوام ايديه آلنى مطالعه ايديه جککدر . ايسته شووجهله الده ايديلمش بولونان قومى اساسلرک بوتون شئون حياتيه ايچنه صوقوله‌سنه ، عموم ياشايشک شو قومى الوان وعوامل اوزرينه ترتيب ايديله‌سنه چاليشاچکلردر . حال بوکه يوقاريديه عرض ايتمش اولديغىز کى تورک حياتنه طائد براساس يوقدرکه اسلاميتک تحت تاثيرنده بولونمامش اولسون ، اسلاميته‌درين تبديلاته اوغرايدلماش بولونسون ! نره‌يه چويريلسه‌ک اسلاميتک قوينى برايزينى بولاچقز : عجيب دىکلىمى ؟ بوکون صرف تورک آدلارى اوله‌رق آره‌مزده اون ، اون بش اسمدن زياده قالمامشدر . هله قادين ناملرى ظايت محدوددر ! بو براى واقع‌در . تورکى مطالعه ايتمک ، آکلامق ايسته‌ينلر بينه اولجه اسلاميتى مطالعه وآکلامق مجبوريتنده‌درلر . ذاتاً

بو یالکز بزم ایچمزد دکل سائر قوملر ایچنده ده بویله اولارق کلسدر : قومیت طرفداری اولانلر همان دایما دین طرفدارلری اولمشلردر. بزم دین علیه چیقسان قومیت طرفدارلریمز ، قومیت نه اولدیغنی اوزون اوزادی به عریض و عمیق مطالعه و تدقیق ایتمه مشلردر ؛ کندی حسیاتلارنده ، طرز تفکرلرنده آلدانمشلردر ؛ بر قومک دینی ، یعنی اساس روح و حیاتی انکارایدنلر او قومک طرفداری اولمازلر . بونلر لیبر پانسور ، قوسموپولیت ، ترقی پرور ، حریت پرور و حتی وطن پرور اولابیلرلر ، فقط قومیت طرفداری اولمازلر . قومیت طرفداری اولمق او قومی اولدیغنی کی - یعنی لسانی ، ادبیاتی ، عنعناتی ، دینی ، تشکیلات اجتماعی ، سیاسی و اقتصادیسی ایله برابر - قبول ایتک دیمکدر . فصل که بر قومک لسانی ، تاریخی ، عنعناتی انکار ایتمکه برابر او قومک طرفداری اولمق قابل دکلدر ؛ اویله جه بر قومک دینی انکار ایتمکه او قومک طرفداری اولونه ماز . خلاصه بر قوم ماهیتی اعتباریله بر واحد کل ، بر تام لایحیزی در ! تقسیم و تجزی قبول ایده من ... فقط بر قومک دینی قبول ایتک او قومک ایچنده دین نامنه وجود اولان جاهلانه تعصبلری ، سخیف عادتلری ، مضر کوره نکلری ، خرافه لری ، افسانه لری قبول ایتک دیمکمیدر ؟

ایشته شو سؤاله مقاله آتیه مزده جواب ویریرز .

احمد آخایف

مفظ صحت

ورمه قارشی تداییر

دیسانسلر .

ورم خسته لختک سرایت وانتشار ایتمه میسی ، ومضرتنک قالدیر یلماسی ایچون اک اول اتخاذا اولنه حق تدبیر متورملری زبونی اولدقلری علتک میقروبنی اطرافه صاحقدن منع ایلکدرکه بوده آنحق قواعد صحیه نک تلقینی ایله قابلدردر . بویولده